

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marți, Joia și Sâmbătă.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 16 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru iconarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhidiecezane, Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Wekerle la Viena.

Sibiu, 5 Februarie n.

Moment nou în situația politică internă e mergerea domnului prim-ministru *Wekerle* la Viena și audiența pe care a avut-o Marți la palat. A stat o oră întreagă în fața Majestății Sale, pentru a-i face raport amănunțit despre situație, despre greutățile pe cari are să le învingă guvernul în jos, dacă se va putea, iar dacă nu se va putea, despre modal cum ar putea fi rezolvată criza, care acum nu mai e departe, cu conservarea intereselor Coroanei, dar și ale națiunii maghiare. Și comunicatele oficiale ne spun, că hotărâre definitivă nu s'a dat nici acum din partea Coroanei, ceea ce înseamnă, că hotărâre definitivă se așteaptă și s'a așteptat!

Știm unde sunt de căutat greutățile: în banca independentă maghiară, pe care kossuthiștii vreau să o aibă cu orice preț, chiar și cu riscul, ca în urmă ei să se descarce o ruină materială din cele mai dureroase asupra țării. Specialiștii cei mai mari ai țării noastre au spus-o doară și au dovedit-o, că banca independentă maghiară e astăzi *păgubitoare* pentru țară, și nici unul dintre ei, cu domnii *Wekerle* și *Székely* în frunte, marii financiari ai țării, nu se însuflețește pentru ea, ba toți dau sfatul și celor ce o doresc, să mai aștepte, că nu acum e timpul pentru realizarea dorinței lor.

După audiența avută la palat, domnul *Wekerle* a avut întrevederi cu ministrul comun de externe, baronul *Aehrenthal*, cu care a conferat în chestia anexării Bosniei și Herțegovinei, apoi cu ministrul prezident austriac Dr. *Bienerth*, cu care a avut schimb de păreri în chestia băncii. Guvernul austriac a respins și acum, ca mai înainte, ideea unei bănci de cartel, propusă de guvernul ungar; dar cu toate acestea și-a dat invo-

irea, să se înceapă pertractările între guvernul ungar și cel austriac, pentru că nu se poate ști, dacă ele nu vor duce totuși la o înțelegere multămitoare. Cu acest rezultat a venit *Wekerle* Marți sara îndărăt la Budapesta.

Până la terminarea acestor pertractări, cari se vor începe în zilele proxime, criza pausează; și chiar și comisiunea parlamentară ungară, încredințată cu studiarea chestiei băncii, și-a amânat desbaterile până la finea lunii acesteia, când se va ști pozitiv, cum stăm cu banca; iar după ce se va ști aceasta, va urma și hotărârea definitivă a Coroanei, care se așteaptă mereu. Coroana adecă nu-și poate spune cuvântul decizător înainte de a fi dat guvernelor sale timpul necesar de a regula ele între olaltă afacerea aceasta de caracter curat economic. Dacă guvernele ajung la înțelegere, Coroana aproabă înțelegerea lor, dacă nu, decide, ce și cum are să se întâmple.

Cum va suna aceasta hotărâre definitivă a Coroanei? Ori în mod favorabil pentru Maghiari, ori în mod nefavorabil. În cazul prim kossuthiștii ajung singurii stăpânitori pe situația politică, și se va forma un guvern curat independist, cu un nou program de muncă și cu un nou pact legat între ei și Coroană, iar în cazul din urmă devine necesară disolvarea parlamentului și efectuarea alegerilor noi pentru dietă, conduse de un nou guvern, pus sub președinția contelui *Andrássy*, actualul ministru de interne.

Acestea sunt combinațiunile pe cari le face cu privire la viitorul apropiat ziarul vienez „*Reichspost*”, într'un număr mai recent, și cari consună intru toate cu părerile pe cari le-am dezvoltat și noi, cu privire la resolvarea crizei, — în numărul 6 al ziarului acestuia. Și noi spunem atunci, că ori se formează un nou guvern curat independist, ori se

disolvă parlamentul și se fac alegeri noi, fie sub actualul guvern, fie sub altul.

Ziarul „*Reichspost*” e aplicat a crede mai mult în eventualitatea din urmă; de aceea propune de pe acum, ca Coroana să numească un nou guvern iarăși de tranziție pentru Ungaria, cu un program foarte scurt de muncă, compus dintr'un singur punct: să facă legea electorală pe baza dreptului de alegere universal, egal și direct, cu votarea pe comune, și apoi celelalte să rămână în grija noului parlament, compus pe baza sufragiului universal. „Orice altă soluție, — încheie domnia dela „*Reichspost*” — nu poate să aducă decât nouă nefericiri pentru țară și nouă pierderi pentru Coroană și pentru monarhie”...

Nu știm dacă le va fi ascultat sfatul, ori nu; știm însă alt lucru, foarte îngrijitor pentru noi, anume, că eventualele nouă alegeri, făcute poate chiar la primăvară, ne-ar afla pe noi Români din Ungaria iarăși nepregătiți, ca totdeauna, pentru că nime nu s'a îngrijit și nu se îngrijește de o organizare temeinică a partidului, de o disciplinare a acelor cu cari va trebui să intrăm în luptele electorale, iar fără organizare și disciplină nu se câștigă lupte politice.

Le spunem acestea pentru a atrage luarea aminte a celor chemați, cari barem acum, în oara a unsprezecea, ar trebui să se pună cu toată energia pe lucru, făcând organizarea partidului în toate cercurile în cari majoritatea alegătorilor e română, chiar și numai din motivul, că pentru eventualele desastre ei rămân răspunzători în fața istoriei și a posterității, care îi va judeca cu toată asprimea meritată pentru întrelăsările de cari s'ar face vinovați.

Religiune și filosofie

de
Aurel C. Popovici.

II.

Cum o să simtă oamenii țără simțire normală, că lumea trebuie să aibă un rost? Că lumea este ea însăși produsul unui suflet? Că deasupra micilor noastre suflete omenesti ar putea să fie, trebuie să fie, un suflet mare, supra-omenesc? O voință și inteligentă neînchipuită, dar simțită de noi? Simțită de noi în fiecare fir de iarbă, și dacă fiziologia plantelor ne-ar ști spune, de o mie de ori mai mult decât se știe? Cum ar putea să crează ei într-o religie revelată, pozitivă, cum este creștinismul? Doar ființa lor nu-i decât o intrupată intoleranță, falnică și plină de dispreț pentru cei ce-și știu păstra credința.

Intoleranța aceasta, ateismul însuși, e un produs al scepticismului. Și sceptici au fost mulți, dela Aristip până astăzi. E necesară îndoiala, firește, e indispensabilă, e fatală, căci din ea resare adesea adevărul. Dar religiea unui popor e biruința lui asupra îndoelii, e adevărul suprem al vieții lui. Alții, străinii, nu se pot îndoi de acest adevăr, dar poporul și cei-ce se ridică din mijlocul lui, nu trebuie să se orienteze după ei. De fapt, poporul nu se îndoiește decât atunci, când scepticismul străin cucerește încet, încet pe fi de ai săi aleși, dar slabi de înger; când aceștia abuzează de inteligența ce le-a dat-o neamul lor, credința lui străbună, Dumnezeuul lor, al tuturor; când tocmai cărturari de ai săi, cetind greșit în cartea firii, nu-și știu pune frâu la gură și lacăt la inimă și caută, cu știința pozitivă, să coplească ei un Dumnezeu nou și fără „taine”.

Mulți cărturari fără carte, — și nici odată n'au fost mai mulți

FOIȘOARĂ.

Edgar Poe.

— Note biografice. —

(c) Nu este literatură cultă, care să nu cunoască pe Edgar Poe, liricul glasurilor din altă lume, poetul morții, autorul poeziei „*Corbal*” și al poeziilor fantastice. O sută de ani se împlinesc în anul acesta 1909 dela nașterea sa și șasezeci de ani de la moarte (1809—1849). Memoria poetului și romancierului american este sărbătorită mai ales în America, în patria lui care mult l'a nedreptățit, și în Anglia, care l'a judecat totdeauna mai obiectiv și l'a apărut chiar împotriva calomniatorilor de atunci.

Edgar Poe a fost un scriitor genial și un om lipsit de noroc. Contemporanii săi îl ascultau cu plăcere conferențele, și citeau mult lucrările lui, dar făceau foarte puțin pentru a-i alina miseria. Criticele lui drepte și aspre, asupra unor cărți ce nu merituau să fie orestate, l-au produs o ceată întreagă de dușmani personali, cari nu l-au iertat nici atunci, când scriitorul acelor critice era deja mort și îngropat.

Un strămoș al său, irlandez de origine, pe vremea când catolicii erau prigoniți în Britania, a părăsit Irlanda ple-

când la America, unde s'a și statornicit. Tatăl lui Edgar a fost om tinăr și entusiast, care în contra voinții părinților săi, s'a căsătorit la vârstă de 18 ani cu o „comediantă”, de dragul căreia s'a făcut și el comediant. După vre-o doi ani au murit amândoi de tuberculoză. Băiețelul lor orfan, Edgar, l'a adoptat nașul său Mr. Allan, bogătan cu nevastă și fără copii. După nașul său și-a luat numele de Edgar Allan Poe. Răsfățat în casa luxurioasă a părinților adoptivi, Edgar nu putea simți ce este iubirea de mamă adevărată. Când era acum de șapte ani (1816), l-au lăsat într'un pensionat în apropierea Londrei, peste 5 ani (1821) l-au adus iarăși la America să-și urmeze învățătura în Richmond, mai târziu la universitatea din Charlottesville, în statul Virginia. Avea cunoștințe frumoase în limbile clasice și în științele naturale, era tinăr frumos și cu mișcări îndemânatică, dar de temperament violent. Ii lipsea virtutea de a se culca între 9 și 10 ore seara, și-l chinuia patima de a risipi banul în jocuri de hazard. Ca să lupte pentru libertatea Greciei în rândurile voluntarilor, a trecut în 1827 în Europa și a stat aici mai bine de un an; dar pe unde a umblat, nu se știe.

Mr. Allan reprimăște (în 1829) pe cel ce plecase în Europa fără învoirea lui. Soția lui Allan își domolise adeseori bărbatul necăjit pentru nesupunerea fiului adoptat, dar acum femeia aceasta bună de inimă nu mai trăia. Edgar, prin mijloci-

rea părintelui său văduv, a fost primit în școala de război. — Poezia nu s'a născut nici odată cu disciplina militară, iar Edgar (în 1831), a fost concediat din școală pentru motive „de insubordontațiune și neglijență în serviciu”, și s'a reîntors acasă la Mr. Allan, care era foarte nemulțumit de isprăvile lui Edgar. Supărarea s'a mărit îndeosebi atunci, când tinărul voia să se căsătorească cu o damă, cu care se logodise, iar tatăl său adoptiv i-a declarat, că nu-i mai dă nici un ajutor. Ruptura între fiu și tată s'a făcut definitivă, îndată după aceasta Mr. Allan s'a căsătorit a doua oară cu o femeie tinără, care l-a dăruit cu trei copii.

De acum încolo numai munca sa literară avea să-l sustină. Sprijinit de unii scriitori mai înțeleghetori a fost angajat colaborator la o foaie literară în Richmond. Cu toată firea sa nervoasă, aceasta a fost vremea cea mai fericită în viața poetului, când se bucura de o bună îngrijire în casa unei surori a tatălui său adevărat; mătușa aceasta Clemm avea o fiică Virginia, care în curând s'a căsătorit cu vărul său Edgar. . . Poetul, în sfârșit, avea casă și masă și mulțumire, cum nu mai avuse nicăiri.

Fericirea nevisată a început a se întenece, îndată ce poetul a băgat de seamă, că soția sa, frumoasă ca o icoană, e atacată de boala, de care au murit părinții lui.

Ca să câștige mijloace mai potrivite și mai bune pentru traiul lor, Poe a pri-

mit (în 1837) redacțiunea unui ziar critic-literar în New York, mai târziu în Baltimore. Compatrioții săi „practici” cum erau și sunt, nu prea sprijineau întreprinderile lui Poe, al cărui extraordinar talent îl recunoșteau pe atunci foarte puțin dintr'ânsii. El trebuia să muncească din greu și să scrie și astfel de lucruri, care nu se prea împacă cu firea și cu talentul unui mare poet. Poetul însă și familiei sale, din care făcea parte o soție bolnavă și adorată, le trebuia pâine și doctorie. Soacra lui, și totodată mătușă, ținea din toată inima la copiii săi, la Edgar și Virginia, și în timp de îngheț slab îmbrăcată umbla în New York din redacție în redacție, ca să vândă câte un manuscris de al poetului, care asemenea era sdruncinat și trudit de muncă și năcazuri, și de nopțile de veghere la căpătâiul soției sale.

Numărul prietenilor era mic și scădea, al dușmanilor criticului poet creștea și amărea până și viața puțină a Virginiei. Poe atunci și-a pierdut puterea de a mai scrie ceva. Ambițiunea nu-l lăsa nici decum să mărturisească puținilor prieteni, că în oasa lui s'a sălășluit sărăcia. Scriitorul Parker Willis, om de inimă, prinsese totuși de veste, ce soarte plină de miserie stăpânește în casa poetului, și curând a pus la cale, de s'au adunat ajutoare în bani, — care însă cel puțin pentru Virginia au sosit prea târziu, ea murise la începutul anului 1847.

ca în ziua de azi, — vorbesc mereu de minte și mereu o preamăresc; dar tocmai ei nu știu s'o prețuiască. Rațiunea omenească multe minuni a făcut și multe va mai face, ori de câteori a fost și va fi „cuminte.“ Căci nu trufia, nu „suveranitatea“, ci moralitatea rațiunii omenești a produs și produce cunoștința cea adevărată. Iar această moralitate în gândire nu-i echivalentă cu dorințe și străduințe ideologice, ruinătoare, cu asalturi ateiste contra religiunii unui popor.

Chiar și sceptici mari n'au produs adesea, prin raționalismul lor sceptic contra religiunii, decât foarte puțină și problematică lumină în comparație cu răul mare pe care adesea l-au deslățuit. Ce bine putea să rezulte dintr-o sistematică tăgăduire, în fond lipsită de orice dovezi? Ce adevăr, ce mulțumire? Tot numai iluzii destructive. S'apoi, în cea mai mare afacere sufletească a omului pe pământ, o întreagă viață de îndoile? În fiecare dimineață un literal *dubito, ergo sum*? Cu toată zbuciumarea morală după el, dacă nu în tine, în alții? Un continuu protest, o continuă răzvrătire? A cui și contra cui? A viermelui contra sistemului planetar? Să fie realmente productivă această concepție filosofică?

Să fie normală o așa viață, chiar și pentru un om singuratic? Dar pentru o națiune întreagă? Nu mă îndoiesc, că poate fi interesantă o asemenea îndeletnicire dialectică pentru spirite solitare; poate chiar avea o mare înrăurire asupra mersului dezvoltării omenirii. Dar eu nu consider aici asemenea chestiuni din punctul de vedere al acestei dezvoltări, ci a celei naționale, pentru că cred, că o civilizație, generală cum zicem noi, sinteza superioară a mai multor civilizații într'un timp, e cu atât mai de valoare, cu cât e mai diferențiată, mai nuanțată, cu cât e mai mult întemeiată pe diferite civilizații naționale de valoare, pe o mai firească și mai liberă diviziune a muncii, pe dezvoltări mai puțin galopante: mai normale.

Se pare, că chiar și Kant, cu toată neasemănata superioritate a lui asupra celor mai mulți filosofi din toate timpurile, a avut mai mult intenții nobile, de cât rezultate bune în ceea ce privește cultura religioasă și morală a Germaniei. Se știe, că Kant din religiositate s'a ocupat cu filosofia. Hume l'a trezit din atipeala metafizică, dar și Descartes și filosofia franceză din secolul XVIII l'au influențat. Și eu

unul cred, că tot ce este greșit în filosofia lui Kant, se poate reduce la această din urmă filosofie din secolul revoluțiunii. Kant n'a fost, cum zicea Moses Mendelssohn, „a toate distrugătorul“ (der Alleszer-malmende) în materie de religie pozitivă, căci la urma urmelor cu ajutorul lui Dumnezeu și în filosofie multe se pot.

De fapt, protestanții au început de mult să interpreteze pe Kant pentru confesiunea lor, catolicii pe de altă parte văd de asemenea foarte bine, că chiar și cu teoria lui Kant despre cunoștință se poate ajunge la concluzia existenței lui Dumnezeu, căci cum zice, din punctul său teologic de vedere, un savant catolic, profesorul Reinhold dela universitatea din Viena, „...pentru dovedirea existenței unui Dumnezeu personal ar fi pe deplin suficientă și numai o lume fenomenală subiectivă“).

Kant n'a fost Voltaire, — de a cărui imoralitate el se arată indignat chiar în scrierile sale. Kant n'a căutat să distrugă creștinismul și să-l reformeze. Dar el n'a isbutit să fie, precum ar fi voit poate, un al doilea Luther, pentru că prea a fost, ca toți filosofi, umanitarist, și prea a fost puțin național, prea a fost puțin German și practic. Dumnezeu lui, legea morală, ori cât de ideal ar fi, — nu se putea asemăna din punct de vedere german cu Dumnezeu Germanilor, precum l'a înțeles Luther: „o puternică cetățuie e Dumnezeu nostru“, — „Eine feste Burg ist unser Gott“, — și precum îl înțelege, în fond și catolicul german. Chiar și Englezii vorbesc de Dumnezeu lor *național*, de „our English God.“ Pentru că de tapt, contrar tuturor abstracțiunilor filosofice, concepția Germanilor, a Englezilor, a fiecărei națiuni puternice este, ori și cât de cosmic ar fi închipuit Dumnezeu, specială unei asemenea națiuni. Chiar și catolicismul, cu toată universalitatea sa atât de veche, imperialistă-romană, este mai mult sau mai puțin diferențiat după națiuni. Există oarecare deosebire națională între catolicismul din Spania și cel din Ungaria, între cel din Italia și cel din Belgia, între al Polonezilor și al Germanilor. Nu în dogme, nu în ritual, ci în mintea popoarelor și în practica vieții.

Mai mare e însă deosebirea între pravoslavia rusească și „legea“ noastră românească, — și bine va

¹⁾ Reinhold, Der alte und der neue Glaube, 1908, Viena, Kirsch, pag. 22. Pentru punctul de vedere protestant e interesantă cartea Prof. Dr. L. Weis, Immanuel Kant, Hamburg, Rauer Aans.

Moartea aceasta a smuls poetului cele mai duiosase versuri, chinurile sufletești le-a zăgărit cu deosebită măiestrie.

S'a scris mult de abuzul ce-l făcea în beuturi spirtoase, mai ales în urma loviturii ce primise prin pierderea Virginiei iubite. Poe însuși scrie privitor la învinuirea de a fi bețiv următoarele: „Nimeni nu poate zice, că aș fi fost cândva atât de laș, încât să tăgăduiesc greșeli și rățaciri, pe cari însumi le regret. N'am făcut nici odată încercarea de a micșora o slăbiciune, care este (sau a fost, multă-mesc lui Dumnezeu) nenorocirea mea, și din care toți ceice nu mă cunosc mai de aproape mi-au făcut o crimă. Și totuși dacă ambițiunea mea m'ar lăsa... aș putea dovedi că nu sunt atât de vinovat. Aș putea să produc certificat medical, dacă publicul ar fi dorit asemenea probă, și să arăt că neregularitățile pe care eu le regret așa de edane, sunt mai mult efectul unui rău înfiorător de care sufer.“

Unii biografi susțin, că Poe suferea de ipertrofie a inimii, iar cei loviți de boala aceasta sunt de obicei torturați de o sete cumplită, prin urmare nu pot fi osândiți neapărat.

Poe, rămas singur, ca să-și agonisească mijloacele de trai, a rățacit prin Statele-Unite ale Americii, a ținut conferințe publice și recitări, mai ales „Corbul“ făcea adăncă impresiune spus de au-

torul cu vocea, care știa să robească inimile ascultătorilor.

În 1848 s'a ocupat cu lucrarea „Eureka“, considerată ca cea mai de căpetenie între scrierile lui Poe și asemănată cu „Kosmos“ul lui Humboldt, scrie despre tainele universului în formă de poezii în proză.

În vara din 1849 a plecat iarăși la Richmond, a revăzut o iubire de demult, care acum era și văduvă și cu stare frumoasă. S'a logodit cu femeia, care nu dase uitării pe frumosul Edgar, acum sărac și nefericit. În toamna aceluiași an el a plecat din Richmond către New York să-și aranjeze lucrurile în vederea căsătoriei apropiate. La plecare se simțise cam rău și sosit la Baltimore, s'a dat jos din tren, i-se făcuse iarăși rău, și a fost găsit într-o stradă, lipsit de conștiință. L-au ridicat fără să fie cunoscut și l-au dus într'un spital, unde peste trei zile, în 7 Oct. 1849, moare în urma unei aprinderi de creier. În Baltimore i s'a ridicat mai târziu pe mormânt un monument, la care au contribuit mai ales elevele și profesorele școalelor din Baltimore.

Din lucrările lui Poe, care se disting prin fantasia îndrăznească, prin fineța analizei și dispoziția romantică a poetului, vom publica o povestire într'unul d'n numerele viitoare.

fi cu cât va fi mai mare, — cu alte cuvinte, cu cât *biserica română va fi mai națională*, ori care ar fi asemănările sau legăturile ei cu alte biserici, ori cât de adevărat este, că Dumnezeu este al lumii întregi, pentru că este Dumnezeu adevărat. Dar fiecare popor creștin se întrece în luptă cu alte popoare; și după cum crede mai cu tărie în Dumnezeu, speră mai mult în el, obține adesea mai multe biruințe în lupta vieții, și consideră pe Dumnezeu mai mult al său, decât al celor, cari sau nu cred în el, sau nu cred din toată inima, din sufletul lor. Căci o religie devine cu atât mai națională, cu cât într'un popor e mai adăncă preocuparea de fondul ei moral, cu cât este mai vie. Iar Dumnezeu creștinesc este al viilor, și nu al morților, al celor ce trăiesc viață vie și vor să trăiască prin luptă și credință, nu al celor ce trăesc viață moartă, visează și sunt fără nici o credință pozitivă.

Românii din Basarabia.

Un român, originar din Basarabia, dar de prezent în România, domnul Zamfir Arbure, scrisese nu de mult un articol interesant, în „Minerva“, ziar de zi bucureștean, în care făcea constatarea, că Basarabia e românească și astăzi, pe lângă toate încercările și măsurile energice de desnaționalizare și de rusificare. S'a desnaționalizat adecă și a trecut în tabăra rusească, părăsindu-și poporul, numai aristocrația, boierimea, care astăzi e perdută pentru români, și s'a desnaționalizat și burghezimea, clasa mijlocie socială română, dar a rămas românească clasa de jos, poporul, țărănimea, care e tot credincioasă și acum originii sale, trecutului ei, limbii și legii românești.

Poporul român din Basarabia trece deci prin același proces, prin care trecuse la timpul său și poporul român din Ardeal, pe care tot așa îl părăsise inteligența, aristocrația, în veacurile îndepărtate, pentru că, eu să fie perdută pentru poporul român, iar nu pentru și poporul să-i urmeze și să-și denege obârșia, limba și legea. Căci toate le face poporul de rând românesc, numai lucrul acesta nu-l poate face, și-și schimbă limba și legea.

Măsurile de desnaționalizare sunt aspre și cu privire la Românii din Basarabia (intocmai ca la noi), dar se aud mereu și voci rusești, dela oameni cu greutate, cari condamna năzuințele acestea de desnaționalizare și asuprire a poporului român din Basarabia, pe care l'țin și ei vrednic de o soartă mai bună.

Între aceștia trebuie să punem pe Durnovo, frate al unui ministru rusec, om cu deosebită trecere între politicienii din Rusia, care a scris mai multe articole favorabile Românilor din Basarabia, iar în timpul mai recent a tipărit și o broșură, intitulată „Politica panslavistă rusă în orientul pravoslavnic“, în care scria cu privire la Basarabia următoarele lucruri interesante:

... Creștinii din antichitate nici odată n'au făcut deosebire între naționalități, aducându-și perfect de bine aminte de cuvintele Apostolului, cumcă în biserica ortodoxă nu există, nici elin, ni iudeu, nici skifu, și că toți pravoslavnicii sunt egali în Cristos. Marea biserică din Constantinopol a rămas pururea credincioasă, când a unit pe toate popoarele pravoslavnice. Și sârbi, și bulgari, și eleni din Macedonia, și vlahi și toski (albanezi), toți și-au păstrat naționalitatea lor, având fie care clerul său și episcopi, cari cunoșteau limba enoriașilor, din sânul cărora au fost aleși“.

„În Basarabia, la începutul anilor 1870 instanțele noastre duhovnicești s'au înarmat în contra atot-credincioșilor și devotaților moldoveni, al căror număr numai în Basarabia trece de un milion de suflete, și vre o 250 mii mai locuiesc în guvernamintele Herzon și Podolin.“

„Pentru a rusifica cu silnicia pe Moldoveni, pentru a-i transforma în Ruși a fost trimis la Chișinău „energiicul“ arhiepiscop Pavel, fost apoi exarh al Georgiei, și pe care sinodul a fost silit să-l recheme d'acolo.“

„Arhiepiscopul Pavel înainte de toate a început activitatea sa prin a închide bisericile din eparchia Chișinăului, așa că pe când la 1872 acolo au înființat 773 biserici, la 1878 au rămas numai 444, astfel, că s'au închis peste 330 biserici, și toate acestea au fost biserici moldovenesti, pe când cele rusești n'au fost atinse. Toate căr-

țile bisericești de pe la bisericile moldovenesti, tipărite cu chirilice în limba română au fost cărate la metropolia din Chișinău, și arhiepiscopul Pavel în curgerea de 7 ani făcea foc cu ele, încălzind sobele metropoliei. Aceste fapte de un vandalism brutal sunt astăzi de notorietate publică și fac parte din istorie.“

„Tipografia bisericească românească a fost apoi vândută jidovilor de către episcopul Sergiu, succesorul lui Pavel.“

„În momentul de față prin bisericile din Basarabia n'au rămas de cât rămășițele jalnice ale cărților bisericești românești. Multămită acestui fapt numai câteva rugăciuni se mai fac pe la biserici în limba română, iar aceea ce zic preoții în limba slavă, norodul nu pricepe; a cumpăra alte cărți bisericești în Rusia e cu neputință, căci nu există nicăieri. Numai în ultimul timp, multămită râvnei apostolice a arhiepiscopului Vladimir, s'a pus la cale tipărirea noilor cărți bisericești românești și la seminarul din Chișinău s'a înființat catehiza de limba română.“

„Întreprinză de arhiepiscopul Pavel, rusificarea silnică a moldovenilor a avut de rezultat firesc, răcirea poporului român față de Rusia. Sinodul român a dispus, ca cărțile bisericești din România să fie de azi înainte tipărite cu litere latine, în loc de chirilice, și prin această măsură se rupe desăvârșit legătura românilor cu lumea slavă. Iată unde duce faptul ingenuității bisericești scopurilor politice, faptul săvârșit de oamenii scurți la minte, cari au ridicat furtuna în mijlocul creștinilor dela răsărit, cari din amici au făcut pe Români georgiani și dușmanii Rusiei.“

„Poporul moldovean din Basarabia, multămită rusificării silnice, serie dl Durnovo, a fost transformat într-o masă de robi inculți și muți, cari nu știu carte și sunt arunați la discreția evreilor. Li este absolut oprit Românilui, nu numai de a învăța limba română, ci și de a se ruga lui Dumnezeu în limba părintească. Sutimi de mii de hectare din pământurile acestui popor s'au dat colonilor ruși, bulgari și germani, pentru a sili pe moldoveni să-și părăsească țara și să se strămute aiurea. În anul 1908 s'a dat voie la 855 familii de țărani moldoveni, ca să se strămute în Siberia, părăsind pământul fertil al Basarabiei.“

„La 16 Septembrie a. c. arhiepiscopul Vladimir a fost mutat la Don. Vina prelatului a fost, că dânsul a arătat dragostea păstărească pentru turma sa, că a iubit norodul moldovean. În locul său s'a așezat la Chișinău arhiepiscopul Serafim, menit a distruge opera apostolică a predecesorului său și a rusifica Basarabia!“.

Iată ce soartă tristă și ce vătămă au Românii din Basarabia, chiar după mărturisirile unui Rus, care e atât de indignat de cele ce se comit în contra acestui bun și blând popor, încât își varsă nemulțămirea pe calea tiparului, cerând o îndreptare grabnică a acestor nedreptăți și păcate comise în contra bisericii pravoslavnice întregi.

De altcum Durnovo nu stă singur, isolat, cu părerile sale în chestia schimbării politice rusești, față de Românii din Basarabia, ci mai sunt și alți politicieni în Rusia, cari sunt de aceeași părere. Dar cu toate acestea, credem că e departe încă timpul de a se putea făptui ceva, ci deocamdată ne alegem numai cu vorbele frumoase, pe cari le auzim dela unii, și aici la noi, și în Basarabia, în Macedonia. Căci e așa croită soarta Românilui, ca el dragoste să nu întîmpine năicunde, ci numai neîncredere, ură, asuprire. Cine știe până când?...

Din despărț. „Asociațiunii“.

Convocare.

Din încredințarea comitetului despărțământului Sibiului al „Asociațiunii“ pentru literatura română și cultura poporului român și în înțelegere cu conducătorii poporului nostru din comuna Vurpăr, a-părținătoare acestui despărțământ, am o-nnoarea a invita populațiunea românească din Vurpăr și din comunele învecinate, atât cărturăriimea, cât și plugarii — la

Intrunirea culturală-economică,

ce se va ținea în 2/15 Februarie a. c. în comuna Vurpăr cu următorul program:

1. Deschiderea întrunirii la orele 11 și jum. din zi, prin subscribul delegat al comitetului desp. Sibiului, care între altele va stăruia asupra „Însemnății Asociațiunii“.
2. „Despre folosul învățării“, de dl Ioan Șara, paroh gr. cat. în Vurpăr.
3. „Despre beuturile spirtoase“, de R. Simu.
4. „Despre îngrășarea sau gunoarea pământului“, de dl Nicolae Manișiu, par. gr. or. în Vurpăr.

5. „Despre tovarășii sătești“, de dl Ioan Pampu, invitat, dir. de bancă în Hosman.

6. Înființarea unei agenturi și a unei biblioteci populare la Asociațiunii în Vurpăr și distribuirea mai multor publicațiuni populare.

7. Eventual punerea la cale a unei însoțiri economice.

8. Închiderea întrunirii.

Sibiu, în 29 Ianuarie n. 1909.

Romul Simu
delegat al desp. Sibiu al
„Asociațiunii“.

NOUȚĂȚI.

Aniversarea Uoirii. Măne, în 24 Ianuarie v. se împlinesc 50 ani decând principatele române, Moldova și Muntenia, au fost puse sub un singur domnitor, au fost unite într-un singur stat, din care s'a născut regatul român de astăzi. În întreaga țară românească se va serbători cu solemnitate mare această zi însemnată. În București, astăzi, la orele 9 sara, va avea loc o retrogradare cu torte și cu muzică. Revărsatul zilei de 24 Ianuarie apoi va fi salutat cu 21 salve de tunuri. La orele 10 va fi serviciu divin la metropolie, săvârșit de către I. P. S. Sa Metropolitul-Primate *Iosif Ghorghian*, asistat de înaltul cler. Va fi de față moștenitorul de tron *Ferdinand*, încununat de curtea regală și principiar, apoi ministrii și toți înalții dignitari ai țării. Sub deosecul serviciului vor fi trase clopotele la toate bisericile din București. Va lua parte și militia, care după terminarea ceremoniei va defila în fața Moștenitorului de tron *Ferdinand*. Toate edificiile publice vor fi decorate și iluminate. S'ar se da reprezentări populare gratuite la teatrele naționale. În școli încă se va sărbători în mod potrivit ziua unirii principatelor române.

Conferințele și seratele Asociațiunii. Duminică în 7 Februarie n. a. c., din cauza neprevăzute, se sistează seratele din sala festivă a Asociațiunii. Duminică următoare, în 14 Februarie n. a. c. va avea loc la orele 6 seara o serată muzicală cu program variat și interesant.

Expoziție internațională. La Berlin s'a deschis de câteva zile o expoziție internațională de industrie populară. Expoziția este patronată de regina României Elisabeta. Secția etnografică română a produs un efect neașteptat în cercurile specialiștilor, cari au vizitat expoziția din Berlin. S'au remarcat țesăturile românești, cu armonia culorilor și liniilor, desemnurile de pe olării și săpăturile de pe furcile țărănești. Reprezentantul guvernului român la inaugurare, dl Tz-gara-Samurcaș, a citit salutului reginei Elisabeta, conceput în forma unui basm, în care se amintește vremea de demult, când femeile se ocupau cu industria caseică, iar nu cu telefoane și cu alte asemenea indeletniciri. Impărețea Germania, vizitând expoziția a doua zi, și-a exprimat printr-o telegramă către suverana României admirația pentru expoziție și pentru secția românească.

Hymea. *Cornelia Maftiu* și *Ioan Goța* își anunță serbarea omoniei lor, care se va ține la 14 Februarie n. 1909, la 3 ore d. am., în biserica gr.-cat. din Horia.

Dela comitat. Comisiunea administrativă a comitatului Sibiu și subcomisiunile ei (în sesiunea lunară în 8 Februarie n. după amiază, la orele 3 în sala mică a casei comitatene).

Letopisețul Azarie. La „Academia Română“ din București a făcut comunicarea domnul *I. Bogdan*, profesor universitar, despre un manuscris vechi, descoperit în timpul din urmă în arhiva bibliotecii imperiale din Petersburg. Acest document poartă toate indicațiile cari sunt, pare a fi fost scris de un călugăr cunumele *Azarie*, dela mănăstirea Suceava. Documentul poartă titlul următor: „*Povestire în scurt despre istoria Moldovei, petrecută între anii 1559 și 1575*“. Manuscrisul a fost tradus și copiat în 3 exemplare, dintr-unul se află de prezent în biblioteca dela Kiev.

† **Dimitrie Moldovan**, notar pensionat, membru în direcțiunea institutului de credit „Zarandeanu“ și la „Boiczaer Sparcassa“, după lungi și grele suferințe a încetat din viață Marți în 26 Ianuarie 1909. Înmormântarea a fost în 27 Ianuarie 1909, în Băltă, lângă Deva. Odihnească în pace!

Bal mascat în Sibiu. Tinerimea română din Sibiu a trimis deja invitațiile la *balul mascat*, pe care l va aranja Joi, la 5/18 Februarie 1909 în sala dela „Unikum“, și care promise a fi foarte succes. Intrarea: de persoană 3 coroane, de familie 8 coroane, loja 12 coroane. Începutul la 8 ore seara. Venitul curat e destinat pentru scop filantropic.

Deputați la ministru. Sâmbăta trecută s'a prezentat la ministrul președinte Dr. Wekerle deputații comitatului Sibiu ca să-i prezente petiția acestui comitat în afacerea unei comunicațiuni mai potrivite cu România prin pasul dela Turnu-roșu. Ministrul a răspuns, că s'au început deja negocierile cu România asupra acestei chestiuni.

Dela Messina. Un ziar englez face descoperirea, că primarul Messinei, în înțelegere cu 12 cetățeni fruntași, au sterpelit mari cantități din mijloacele de trai, precum și mari sume de bani destinate pentru jertfele cutremurului din Italia. Din Roma se desminte știrea.

Inimă de om în urnă. La Viena s'au vândut la licitație mai multe argintării, între cari și o urnă frumoasă de argint. Cumpărătorul ei, deschizându-o, a văzut cu groază, că în ea se afla așezată o inimă de om, trecută în putrefacție. A făcut arătare la poliție și s'a început cercetare severă, pentru a se constata, a cui e inima din urnă? Unii afirmă, că ar putea să fie inima împăratului Francisc I., decedat la 3 Martie 1835, fiindcă pe urnă e gravat datul 14 Martie 1835. Cercetările au scos însă la iveală, că e inima unui consilier de curte, mort în 14 Martie 1835, în etate de 64 ani.

Pentru Muzeul Asociațiunii au mai contribuit drept răscumpărare a felicitărilor de Anul nou dl *Ioan Popiriu Pop*, protopop gr. cat. în Siciu 4 cor. și dl *Dănilă Muntean*, notar penz. în Mărăș-Ludo, împreună cu soția 4 cor. cărora le exprimăm sincera mulțumită a comitatului central. Sibiu 4 Februarie 1909. Președintele Asociațiunii: *Iosif Sterea Șuluțu*.

Bal filantropic se va ține în ziua de Trei-Sfinți la 12 Februar n. în sala „Hotelului Univers“ din Blej. Venitul curat este destinat pentru „Fondul stud. morboși“.

Cas de moarte. Se anunță din Roma, că a răposat acolo marchisul *Banincin Pandolfi*, neobositul apostol al păcii și cunoscut filo român. În mormântarea lui intru câțiva contrar cu marele său ideal al păcii generale s'a făcut cu pompă militară. Pandolfi s'a născut în 1837 dintr-o veche familie nobilă siciliană, a luat parte la războiul în contra Austriei în 1859, a trecut mai târziu la cariera politică și a fost deputat în parlament, — în anii din urmă a lucrat exclusiv în interesul idealului de pace.

Atentat nereușit. Făptuitori până acum necunoscuți au pus o bombă în fereastra unui preot român din Greovat, în Banat. Bomba a explodat și a spart un zid al clădirei. Cei din casă au rămas neatinși.

Evrei condamnați. În procesul pornit împotriva evreilor din B. Icke, acuzați că au falsificat acte pentru a scăpa de miliție pe coreligionari, tribunalul din Beregszász a osândit: pe rabinul Mayer la 2 ani temniță, pe H. Gelbmann la 1 an și 9 luni, pe Em. Gelbmann la 11 luni temniță, pe ceilalți evrei la pedepse mai scurte; — firește, groază e plângerea în ceata poporului ales.

Demonstrație în Cernăuți. În Joi trecută s'a făcut o mare demonstrație la universitatea bucovineană. Studenții români, de mulți ani deja, cer înființarea unei catedre de istorie românească la universitatea din Cernăuți. Fururile competente n'au băgat în seamă cererea românilor; memorandele lor s'au ales cu atâtea, că ministrul de instrucție a recunoscut îndreptățirea cererii d'a întemeia catedra de istorie română la Cernăuți. Delegația studenților s'a prezentat la rector și la decanul facultății filozofice, care a declarat că va stăruia să se înființeze catedra cerută, dar cu limba de predare germană, nu română. Comunicatul decanului a fost primit de studenți me cu „pereat“ și fluierături, cari s'au continuat pe strada universității și pe alte strade; înaintea palatului guvernatorului, asemenea în fața casei deputatului Vessilko, cunoscut ca român slab, studenții oprindu-se și demonstrând au cântat imnul „Desteaptă-te, române.“ — Mișcarea studenților se va continua.

Falsificatori de bani. Jandarmeria din Hajdubö-zörmény a deținut pe Fekete Lőz-ef, om cu stare bună, bănuț pentru falsificarea de bancnote. La percheziția făcută în locuința lui s'au găsit trei prese de falsificat note în corone de 20, 50 și 1000 de cor. S'a mai constatat că Fekete este șeful unui bande întregi de falsificatori, dintre cari unii au fost și deținuți de procuratura din Dobrițin.

La fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea tetelor sărace au mai dăruit: Romul Z. Popp, paroh în Gârbova 1 cor., Ilie Popp, paroh în Ludoșul-mare, 50 bani, Alexandru Popa, paroh în Lisa 1 cor., Andreiu Savu, paroh în Feldioara 40 bani și Vincențiu Popp, paroh în Sâmbăta-sup. răs. 1 cor.

O faptă de pietate. Tînărul profesor dela seminarul din Caransebeș Dr. *Nicolae Regman*, a donat comunei bisericești din Daneș în amintirea inbutilui său părinte Nicolae Regman de origine din Daneș frumoașă sumă de 200 (două sute) coroane, pe lângă dorința, ca suma aceasta să formeze temelia unei fundațiuni pentru școlarii lipsiți de mijloace din comuna Daneș și care să se administreze din partea comitatului parohial. Credem că fapta aceasta este cel mai frumos act de pietate, săvârșit în amintirea celui, care cu trudă și multă sudoare l-a susținut la învățătură, prinos sfânt, plăcut înaintea lui Dumnezeu, mai ales considerând scopul nobil cel urmărește, anume, de a veni întru ajutor elevilor săraci din comuna natală a părintelui său. Rari sunt fiii cari își aduc aminte de părinții lor, dar mai rari cari sfîșesc amintirea părinților în chipul acesta. Noi ne simțim deci plăcut îndatorati a mulțumi și pe calea aceasta dlui profesor pentru fapta sa nobilă. Bunul Dumnezeu să-i răsplătească înzeoit, ear amintirea părintelui său fie binecuvântată în veci. În numele poporului: *Pompiliu E. Constantin*, inv.

Poșta redacției.

Dlul N. B. în *Vidradessus*. Ne-am convins, că numele e acum corect tipărit pe adresa: *Nicolae*, iar nu *Vasilie*.

Știri economice.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu“, în ultimele sale ședințe a luat următoarele hotărâri mai însemnate și anume: S'a luat cu mulțumită la cunoștință faptul, că comitetul aranjator al expoziției de poame, ținute din 18—25 Octomvrie 1908 în Avrig, încașând d.n poamele vândute și din taxele de intrare cor. 74-08, cu cor. 2826 a cumpărat dela exponentul firma Dr. F. Ikeli, unele economice cari s'au împărțit între membrii Reuniunii cu locuința în Avrig, cor. 2344 le-a dăruit „Reun. femeilor rom. din Avrig“, drept recompensă pentru aranjarea expoziției cu lucrări din industria de casă (lucru de mână femeiesc), ear restul de cor. 2238 l-a transpus Reuniunii pentru acoperirea cheltuielilor. — S'a luat act cu mulțumită, că comitetul „Asociațiunii“ a cumpărat 100 exemplare din cartea stuparilor de Simu spre a fi distribuite pe calea despărțimintelor. Faptul îmbucurător, că în comuna Comana sup. s'a înființat la stăruința zelosului paroh I. Bărescu o însoțire de credit Raiffeisen, căreia s'au dat pe credit coale de contabilitate, libele, obligațiuni etc. s'a luat la cunoștință. — S'au acordat următoarele împrumuturi din fondul pentru prăsila vitelor și anume parohului I. Petrișor din Alțina cor. 200, grădinarului Andreiu Teodor cor. 400; inv. penz. George Dănilă din Racovița cor. 132; parohului Traian Petrișor din Gașterita cor. 340 și parohului Petru Cucuian din Loman cor. 300. La propunerea membrului din comitet Ioan Popescu, primar în Sibiel, comitetul se va ocupa cu înființarea de însoțiri pentru valorizarea poamelor. Cu culegerea datelor relative și cu alcătuirea orânduelilor în această privință, s'a încredințat membrul A. Cosciuc. Pe baza opiniunii membrului Dr. I. Stroiă, comitetul recomandă comisiunii economice comitatene să accepte proiectul de statut despre dispozițiunile sanitare asupra locuințelor servitoriei agricole căsătorite. Cele două operate intrate la concursul cu premiul de 100 cor., publicat de comitet pentru cea mai bună carte despre hrănirea vitelor (animalelor) peste tot și în anii de secetă în desebi, se predau spre studiere și opinare membrului Nic. Cărpeneșan, paroh în Răhau. Raportul general despre activitatea Reuniunii din 1907, redactat de secretarul Victor Tordășianu, acceptându-se întocmai, s'a tipărit în 900 exemplare, spre a fi distribuit între membri. „*Stie tot.*“

Convocare.

Pe baza hotărârii luate în ședința subsemnatei direcțiuni, ținută la data de jos, și în conformitate cu dispozițiunile §-lui 14 din statute, se convoacă prin această

a IX-a adunare generală ordinară,

a „Reuniunii române de înmormântare din Sibiu“, pe *Duminică în 1/14 Februarie c.*, la orele 11 din zi, în localitățile „Reuniunii sodaților români din Sibiu“ (strada Bruckenthal nr. 17, etaj), cu următoarea

Ordine de zi:

1. Prezentarea raportului general pro 1908.
2. Censurarea și aprobarea rațiunilor pro 1908.
3. Eventuale propuneri independente.
4. Alegerea direcțiunii pe periodul 1909—1911.
5. Autenticarea sumarului adunării generale.

Invităm la această adunare pe toți membrii Reuniunii noastre.

Din ședința direcțiunii „Reuniunii române de înmormântare din Sibiu“, ținută la 3 Februarie n. 1909.

Pantaleon Lucuța
președinte.

Vic. Tordășianu
secretar.

Cărți și reviste.

Die Karpathen din Brașov, revistă germană bine îngrijită, în numărul său din Februarie a. c. publică două poezii de *Eminescu* în traducere de V. Teontea și E. Grigorovița, un articol de N. Iorga despre influința germană ardeleană asupra poporului român în timpuri mai vechi, pictura bizantină și picturile lui O. Smigelschi în catedra română din Sibiu, de Dr. E. M. Cristea, asesor consistorial. Proverbe românești din culegerea lui Zane, traduse de Dr. C. Lăcea. Ilustrațiuni: O. Smigelschi, tablouri din cupola catedralei, evanghelistul Marcu, arhanghelul. Afară de partea aceasta privitoare la români, revista mai are romane, cronică, corespondență.

Bibliografia românească veche (1508—1830), de I. Bianu și N. Hodoș. A apărut tom. II. fasc. IV., cuprinde publicațiuni între 1784 și 1796 aflătoare aproape toate în biblioteca Academiei Române.

Scrieri de Alex. Russo, publicate de prof. P. V. Haneș, cu un portret și șase fac-simile. Ediția Acad. Rom. București, 1908 1 vol. de 432 pag. Preț 2 lei. Această edițiune voluminoasă pune la îndemâna celor ce se interesează de literatura română, tot ce s'a putut aduna până astăzi din operele lui Alex. Russo, un scriitor care, mort la 1859, abia în zilele noastre a fost apreciat după vrednicie. Din volumul de față vom reproduce pentru cititorii noștri articolul „*Poezia populară*“. Alexandri, așa se crede, s'ar fi inspirat din această lucrare.

Carte de bucate. „*Poftă bună*“, partea I și II de *Zotti Hodoș*, Caransebeș, 1909. Un volum de 336 pagine. Preț 3 coroane. De vânzare la autoară în Sibiu și la librării. — Cartea acum apărută, în nouă ediție, cu un adaus de rețete noi, conține cele mai bune rețete din bucătăria practică și modernă. Este cea mai căutată carte de bucate românească.

Teatru german.

Vineri: *Die Journalisten*, comedia.

Sâmbătă: Teatrul e închis.

Duminică: după amiază la orele 3: *Valzertraum*, operetă, iar sara la 7 care: *Tür ins Freie*, comedia nouă.

Copii născuți înainte de vreme

să pot scăpa prin Emulsiunea lui SCOTT de pericol și se pot desvolta la o putere și tărie normală.

M i i

de părinți îngrijorați au fost surprinși de mersul repede spre bine. Chiar reținut dela lapte se ia cu plăcere și se mistue ușor

Emulsiunea lui SCOTT.

5 (270) 4—5

Prețul sticlei originale cor. 2-50. Se găsește în toate farmaciile.

Nr. 18—1909.

[27] 1—3

Publicațiune.

Pentru renovarea și adaptarea bisericii gr.-ort. din **Riușor** protopresb. Făgăraș, se scrie licitațiune minuendă pe ziua de 15/28 Februarie a. c. la 2 ore p. m. carea se va ține în localul școlii noastre confesionale.

Planul și preliminarul de spese aprobat de Preavenerab. Consistor arhidiecezan cu Nr. 12295 Epitr. din 18/31 Octomvrie 1908, precum și condițiunile, se pot vedea la oficiul parohial.

Doritorii de a lua în întreprindere această lucrare au să depună vadiu 10% în bani gata sau hârtii de valoare, după suma preliminară cu 5000 Coroane. Peatra, cărămida și năsipul trebuincios, le dă comuna bisericească.

Riușor, în 18/31 Ianuarie 1909.
Vincentiu Grama paroh. **Samoilă Dâmboin** not.
Nr. 218/1909 **Nicolae Borzea** protopop.

Nr. 12/909.

[26] 1—3

Concurs.

Devenind vacant postul de învățător în clasa a II-a dela școala confesio-

nală gr. or. română din comuna **Bod**, protopresbiteratul Brașov, se scrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. Salar fundamental până la 1 Ianuarie 1910 700 cor.
2. Relut de cuartir 100 cor.
3. Jumătate din venitele cantonale 100 cor.
4. Dreptul pentru 4 vite la pășune 50 cor.

Dela 1 Ianuarie 1910 salar conform legii nouă. (Art. XXVII. din 1907).

Alesul învățător are a instrui singur tinerimea din școala de repetițiune și va ține strana stângă ca cantor bisericesc.

Concurenții au să dovedească purtare morală bună și au să se prezente în biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântări și în tipic.

Brașov, 10 Ianuarie 1909.

Oficiul protopresbiterat al tractului Brașov în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Vasile Voina
protopop.

„VENETIANA”

institut de credit și economii, soc. pe acții în Veneția-inferioară.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Venețiana”, societate pe acții, se invită conform statutelor, la a

VII-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Veneția-inferioară (localul institutului) în 14 Februarie st. n. 1909 la 1 oară p. m.

Obiectele:

1. Raportul anual al Direcțiunii, și al comitetului de supraveghiere, asupra bilanțului anului 1908.
2. Propunerea direcțiunii în conțelegere cu comitetul de supraveghiere referitor la distribuirea profitului.
3. Alte propuneri.

Veneția-inferioară, în 24 Ianuarie n. 1909.

(24) 2—2

Direcțiunea.**Contul Bilanț la 31 Decemvrie 1908.**

Activa—Vagyon.		Mérleg számla 1908. December hó 31-én.		Pasiva—Teher.	
	K f		K f		K f
Cassa în numărar. — Pénztári készlet	539.54	Capital de acțiuni. — Alapítóké	20,000.—		
Cambii escontate. — Leszámitolt váltók	196,936.—	Depuneri spre fructificare. — Takarékpénztárak betétek	151,127.14		
Imprumuturi hipotecare. — Jelzálogos kölcsönök	5,072.—	Reescompt. — Visszleszámitolás	47,009.—		
Credite cambiale cu acop. hip. — Jelzálogilag biztos. váltó kölcsön	41,135.—	Fond de rezervă. — Tartalék alap	14,500.—		
Credit pers. — Kötvény költség	1,930.—	Scop cultural neîmpărțit. — Művelődési célra fel nem oszt.	58.93		
Mobiliar. — Felszerelés	240	Interese transitoare anticipate. — Előlegezett kamatok	4,252.99		
10% amort. — 10% leírás	40	Creditori. — Hitelezők	1,270.05		
Debitori. — Adósok	120.—	Profit curat. — Tiszta nyereség	7,781.42		
Realități. — Fekvők	67.—				
	245,999.54				245,999.54

Contul Perdere și Profit.

Spese—Kiadás.		Veszteség és Nyereség számla.		Venite—Bevétel.	
	K f		K f		K f
Interese de depuneri spre fructif. — Tak. betéti kamat	8,201.49	Interese. — Kamatok:			
Spese: — Költségek:		de escompt. — Leszámitolási kamatok	12,849.76		
Salare. — Fizetések	1,800.—	de imprumuturi hipotecare. — Jelzálogi kamat	307.88		
Spese de birou, încăl., lum. etc. — Irodai költség, fűtés, vil.	402.65	de credit cambial. — Jelzálog. bizt. kamatok	2,650.—		
Chirie. — Házbér	100.—	de credit personal. — Kötvény kamatok	191.15		
Porto. — Posta dij	80.63	Provizii. — Jutalékok	5,530.09		
Amortisare. — Leírás	40.—				
Contribuțiune: — Adók:					
10% dare după int. de depun. — 10% betéti kamat után	1,201.93				
Dare directă: — Egyenes adó	1,396.06				
Arunc. comunal și comitatens. — Községi és megyei pótdó	405.68				
Camera comercială pe 4 ani. — Keresked. kamara 4 évre	119.01				
Profit curat. — Tiszta nyereség	7,781.43				
	21,528.88				21,528.88

Veneția-inferioară, în 31 Decemvrie 1908.

George Comaniciu m. p.
dir. esec. — vezér-ig.

Nicolae Cornea m. p.
cassar — pénztárnok.

Mihail Ganea m. p.
contabil — könyvelő.

Direcțiunea: — Az igazgatóság:

Ioan Popița m. p.

Georgiu Popp m. p.

Rosalim Mijia m. p.

George Halmagyi m. p.

Mateiu Mateiu m. p.

Conturile prezente confrutându-se cu registrele principale și auxiliare s'au aflat esacte. — Alulirott bizottság jelen számlákat, megvizsgáltuk valamint a fő és mellék könyvekkel össze-hasonlítván, azokat mindenben helyesnek találtuk.

Inspección: — A felügyelőbizottság:

Zosim Oana m. p.

Valer Szászsebesi m. p.

Ioan B. Ovesa m. p.

Nicolae Băția m. p.

Georgiu Csokán m. p.

Conturile prezente sau revăzute și aflate în consonanță.

Veneția-inferioară, în 17 Ianuarie 1909.

Ioan Dejenariu m. p.
rev. expert.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcșian.**

„ZLAGNEANA”

institut de credit și economii, soc. pe acții în Zlagna (Zalatna).

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Zlagneana”, societate pe acții, să convoacă prin aceasta la a

XI-a adunare generală ordinară,

conform §. 16 din statutele societății, pe **Sâmbătă** în 20 Faur st. n. la oarele 10 a. m., eventual pe **Sâmbata** la 27 Faur 1909, la oarele 10 a. m., în localul școlii române gr.-orient. din Zlagna, cu următorul:

Program:

1. Raportul direcțiunii, bilanțul anual și raportul comitetului de supraveghiere.
2. Impărțirea profitului curat și darea absolutului.
3. Fixarea marcelor de prezență pentru anul 1909.
4. Alegerea alor 2 membrii în direcțiune, în locul alor doi ieșiți prin vechimea funcțiunii lor.
5. Raport despre subscrierea acțiilor din emisiunea a II-a și luarea măsurilor pentru numărul de acții neoptate.

Acei Domni acționari, cari voesc a participa cu vot decisiv la adunarea generală, sunt poftiți a-și depune conform §. 22 din statute, cel puțin cu 24 oare înainte de adunare, acțiile scrise pe numele lor, respective pe numele acelor, pe cari îi reprezintă precum și documentele de plenipotență la cassa societății în Zlagna. Acțiile se pot depune și la: „Albina” în Sibiu, la „Victoria” în Arad, la „Făgetana” în Făget, la „Auraria” în Abrud, la „Detunata” în Bucium, și la „Luciumana” în Bucium-Poeni.

Zlagna, la 21 Ianuar st. n. 1909.

(28) 1—1

Direcțiunea.

Active		Bilanț net pe anul 1908.		Pasive	
	K f		K f		K f
Numărar.	2,766.71	Capital I a emisiune	50,000.—		
Cambii în portfel	355,870.—	Capital a II-a emisiune	12,861.—	62,861.—	
Imprumuturi hipotecare.	27,741.—	Fond de rezervă	25,096.31		
Imprumuturi pe obligațiuni	417.—	Reescompt	136,059.—		
Realități	2,083.23	Depuneri spre fructificare	148,098.02		
Efecte	1,000.—	Saldul int. transitorii	5,986.75		
Cont-Curent	695.—	Dividende neridicate	226.—		
Mobilier	190.—	Scopuri de binefaceri	203.48		
20% amortizare	40.—	Prodiverși	1,860.39		
		Creditori	1,312.59		
		Profit curat	9,019.40		
					390,722.94
					390,722.94

Spese.		Perdere și Profit.		Venite.	
	K f		K f		K f
Interese de reescompt	10,420.65	Interese de escompt	32,208.73		
Interese de depuneri	7,417.93	Interese hipotecare	1,914.88		
4% interese fondului de rezervă	960.—	Interese de obligațiuni	26.04		
Dare comunală și directă	3,256.85	Provizii	4,263.94		
Dare după interese depuneri	741.79				
Salare	3,610.—				
Spese	836.98				
Marce de prezență	911.—				
Chirie	600.—				
Porto	179.42				
Amortizări: 20% mobilier	40.—				
Pretensiuni dubioase	385.—				
Competință de timbru	34.57				
Profit curat	9,019.40				
	38,413.59				38,413.59

Zlagna, 31 Decemvrie 1908.

Emanuil Beșu m. p.
dir. esec.

Direcțiunea:

Nicolae Olariu m. p.
comptabil.

Nicolae Cristea m. p. preș.

Petru Popoviciu m. p.

Victor Demian m. p.

Stefan Corpade a Anii m. p.

Petru Presecan m. p.

Ioșif Magda m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghere am examinat conturile prezente și le-am aflat în ordine.

Zlagna, 27 Ianuarie 1909.

Alexandru Baieșan m. p. președinte.

Ioan Ursu m. p.

Ioan Lucacel m. p.

Dionisiu Costea m. p.

Ioan Fodorean m. p.

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătorie de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

se recomandă spre pregătirea clopotelor nou, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (150) 32—52

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibraire mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomandă pentru facerea de scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut, ca și spre turnarea de toace de metal. Pretcuranturi ilustrate gratis.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.